

L'impacte de l'augment del preu de l'electricitat sobre l'economia espanyola

El preu de l'electricitat, una dada que, habitualment, amb prou feines aconseguiria captar l'atenció del lector, ha poblat els titulars de premsa i ha amanit les discussions de sobretaula des de la meitat d'enguany. Aquest canvi no és fútil: el preu de l'electricitat es va disparar a partir del juliol i, ja a l'octubre, gairebé quadruplicava la mitjana del 2018-2019. A què és degut aquest augment i quin serà l'impacte econòmic que se'n pot derivar?

A què és degut l'augment dels preus de l'electricitat?

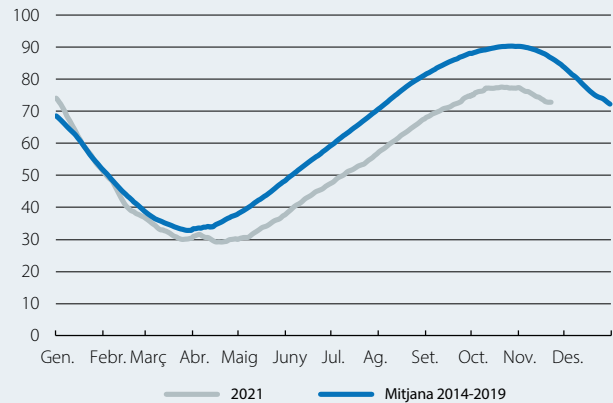
Els motius que expliquen l'augment del preu de l'electricitat són variats, no necessàriament relacionats entre si, i s'han ajuntat en el temps per formar un còctel explosiu. El factor determinant ha estat l'augment del preu del gas natural. Cal recordar que el gas natural, més enllà de l'ús per escalfar les nostres llars, també s'utilitza per generar electricitat. Doncs bé, l'augment del preu del gas natural s'ha degut, en gran part, al fet que les reserves al continent europeu per afrontar aquest hivern són relativament baixes (vegeu el primer gràfic).

Els motius pels quals aquestes reserves són baixes són diversos. En primer lloc, destaquen els problemes de caire geopolític amb els països subministradors de gas: Rússia, d'una banda, i Algèria i el Marroc, de l'altra. En segon lloc, també hi han contribuït les disrupcions pel costat de l'oferta, com les que es van experimentar a Texas a l'inici de l'any o les relacionades amb el tancament gradual de la planta extractora de Groningen, als Països Baixos. En tercer lloc, la transició que està efectuant l'economia xinesa, des d'una economia basada en el carbó cap a una més basada en el gas natural, una font d'energia menys contaminant que ha comportat l'aparició d'un competidor formidable de gas natural líquid. Això ha tingut repercussions per a Europa, ja que les importacions de gas natural líquid són un mecanisme per acomodar els pics de demanda i, en aquesta ocasió, hi ha hagut molta més competència. Finalment, a aquests factors també s'ha afegit l'encariment, gradual però constant, de les emissions de carboni, arran de les polítiques de descarbonització adoptades a nivell europeu.

Tots aquests elements han contribuït a un fort repunt del preu de l'electricitat, i tot fa pensar aquest repunt es mantindrà al llarg de l'hivern. No obstant això, quan les temperatures comencin a pujar durant la primavera, la demanda de gas natural es moderarà i la pressió sobre el preu de l'electricitat també s'hauria de reduir. Aquesta moderació no ens conduirà a preus de l'electricitat similars als del 2018 o als del 2019. Creiem que els preus s'estabilitzaran en cotes una mica més elevades, ja que hi ha elements

Europa: reserves de gas

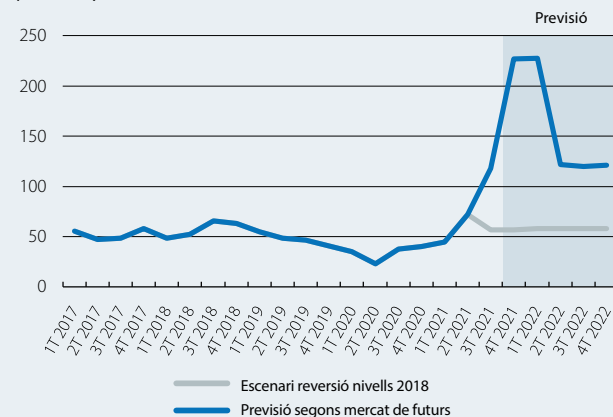
(% sobre capacitat)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de Gas Infrastructure Europe.

Espanya: preu de l'electricitat

(€/MWh)

Nota: Mitjana trimestral de les dades diàries.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'OMIE i de l'OMIP.

estructurals que mantindran el preu del gas natural per damunt dels nivells previs a la crisi, com és la major demanda per part de la Xina o l'augment del preu de les emissions.

Quin serà l'impacte econòmic de l'augment en el preu de l'electricitat?

Per estimar l'impacte sobre l'activitat de l'augment del preu de l'electricitat, farem ús de la previsió del seu preu segons el mercat de futurs (vegeu el segon gràfic). Tal com es pot observar, segons aquesta previsió, els preus se situaran en cotes similars a les actuals fins al 1T 2022 i es normalitzaran a partir del 2T 2022, tot i que es mantindran en cotes més elevades que les del 2019, tal com hem esmentat més amunt.

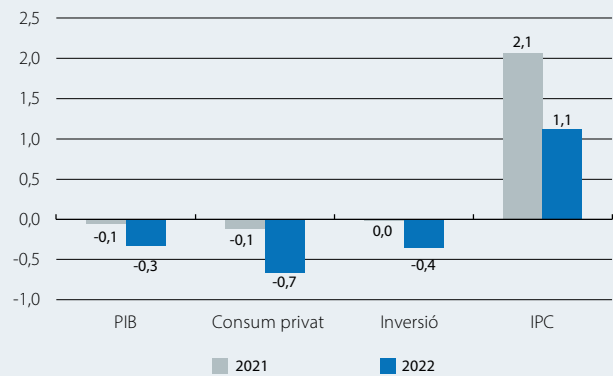
El xoc energètic té un impacte de primer ordre sobre la despesa de les llars.¹ Concretament, si finalment el preu de l'electricitat es comporta d'acord amb allò que esperen els mercats de futurs, estímem que la despesa de les llars el 2022 podria ser un 0,6% inferior al que s'hagués produït si a partir del 3T 2021 el preu hagués tornat als nivells del 2018. El pes de la despesa en electricitat és relativament petit per a la llar mitjana, al voltant d'un 3,5%, però l'augment del preu és de tal magnitud que l'impacte acaba sent remarcable. A més, aquesta estimació només té en compte l'impacte directe de l'augment del preu de l'electricitat sobre la despesa de les llars i, per tant, l'impacte final sobre el conjunt de l'economia seria superior.

Si tenim en compte l'impacte del xoc de l'electricitat sobre el consum de les llars, i també sobre la inversió (les empreses es poden veure obligades a posposar les seves decisions d'inversió a causa de l'augment dels costos de producció), i els efectes de segona ronda que tot això produiria sobre l'activitat, l'impacte és clarament superior.² Concretament, el creixement del PIB seria entre 0,1 i 0,3 p. p. inferior per al 2021 i 2022, respectivament (vegeu el tercer gràfic). I això seria resultat tant d'un menor creixement del consum com de la inversió. Per la seva banda, la inflació escalaria notablement, 2,1 i 1,1 p. p. el 2021 i el 2022, respectivament.

Oriol Carreras i Eduard Llorens i Jimeno

Espanya: resposta macroeconòmica a l'augment en el preu de l'electricitat

Impacte sobre el creixement anual (p. p.)

Font: CaixaBank Research, a partir del «Model semiestructural de CaixaBank Research per a Espanya», Document de Treball 01/21.

1. Estimació obtinguda a partir del pes de la despesa en electricitat que realitzen les llars i la sensibilitat de la demanda d'electricitat a variacions en el preu.

2. Estimació realitzada a partir del model semiestructural de CaixaBank Research. Per a més detalls, vegeu el «Model semiestructural de CaixaBank Research per a Espanya», Document de Treball 01/21.